

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Економічне управління підприємством

освітньо-професійна програма Економіка підприємства
спеціальність 051 Економіка
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
освітній ступінь магістр

Гарант: Людмила Березіна, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, д.е.н., професор,

Інна Миколенко, доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к.е.н., доцент

Полтава 2021 р.

Опис навчальної дисципліни та інформації про розробника

Назва навчальної дисципліни	Економічне управління підприємством
Назва структурного підрозділу	Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Мова викладання	Державна
Контактні дані розробника	Викладач: Миколенко Інна, кандидат економічних наук, доцент Контакти: ауд. 474, навчальний корпус №4 e-mail: inna.mykolenko@pdaa.edu.ua , тел. (0532)56-98-24, https://www.pdaa.edu.ua/people/mykolenko-inna-grygorivna
Рівень вищої освіти	Другого (магістерського) рівня
Спеціальність	освітньо-професійна програма Економіка підприємства спеціальність 051 Економіка галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік базових дисциплін, що передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми Економіка підприємства: Економіка підприємства: Інноваційний розвиток підприємства, Економічна діагностика, Конкурентоспроможність підприємства.

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у студентів знань про закономірності змін економічних параметрів діяльності підприємства, умінь і навичок застосування методів та інструментарію для обґрунтування економічно ефективних управлінських рішень.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення системних характеристик економічного управління підприємством; оволодіння бюджетуванням як однією з найпоширеніших технологій економічного управління підприємством; набуття вмій використовувати методи та інструменти фінансового менеджменту для управлінських рішень.

Компетентності:

загальні:

ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

спеціальні (фахові):

СК 1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК 3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК 4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК 5. Здатність визначати ключові тренди соціально- економічного та людського розвитку.

СК 6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК 7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН 18. Робити обґрунтовані висновки за результатами наукових та прикладних досліджень, презентувати результати.

Методи навчання:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- за джерелом знань:

МН 1 – словесні методи: лекція; розповідь-пояснення;

МН 2 – наочні методи: демонстрування; спостереження;

МН 3 – практичні методи: практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою: підготовка реферату (доповіді);

- за ступенем керівництва:

МНСР 1 – методи самостійної роботи вдома: усні та письмові домашні завдання; завдання самостійної роботи;

МНСР 2 – робота під керівництвом викладача: самостійна робота; розв'язування задач; виконання практичних завдань.

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

МСМ 1 – методи формування пізнавальних інтересів: навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації;

МСМ 2 – методи стимулювання і мотивації обов'язку і відповідальності: роз'яснення мети навчального предмета; оперативний контроль; вказування на недоліки, зауваження

Інноваційні методи навчання:

МНІЗ – інтерактивні методи: дискусії, диспути; мозковий штурм

МНІ 4 – комп'ютерні і мультимедійні методи – дистанційне навчання

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Уведення в дисципліну «Економічне управління підприємством».

Організаційно-економічний механізм управління, економічне управління підприємством, інструменти економічного управління, формування механізму ефективного управління підприємством. Тактичні і стратегічні цілі підприємства, економічне і фінансове планування, аналіз, контроль, регулювання внутрішніх і зовнішніх економічних відносин. Економічна служба підприємства, її підрозділи, функції.

Тема 2. Економічний порядок підприємства та інструменти його підтримування.

Сутність економічного порядку підприємства, правила організаційної будови підприємства та процесів, що у ньому відбуваються; управління економічним порядком та його регулювання. Забезпечення здатності економіки підприємства ефективно функціонувати; цілеспрямована координація економічної діяльності; створення можливості участі персоналу в економічному управлінні підприємством; встановлення норм у вигляді власності на засоби виробництва, способів виробництва та розподілу вироблених благ. Інструментальне забезпечення, інструменти сталого розвитку підприємства: правові, адміністративні, фінансово-економічні, еколого-економічні, соціально-психологічні.

Тема 3. Інформаційне забезпечення бюджетного управління.

Роль інформації у функціонуванні бюджетних відносин. Система інформаційного забезпечення в соціально-економічному просторі України. Класифікація інформації, що стосується бюджетної системи. Інформаційні процеси усередині бюджетної системи та у її зв'язках із зовнішнім середовищем. Законодавчі акти, що стосуються інформаційних процесів: Конституція України, Бюджетний кодекс України, Закон України «Про Державний бюджет», Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державну таємницю» (1999 р.), Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державну статистику» (2000 р.), Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Інформаційне забезпечення окремих складових бюджетної системи (Рахункова палата. Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів та інші міністерства. Державна податкова адміністрація, Державне казначейство, Контрольно-ревізійне управління. Державний комітет статистики. Органи місцевого самоврядування). Організація інформаційних потоків з бюджетних питань як гарантія економічної безпеки підприємства.

Тема 4. Система бюджетного управління підприємством.

Бюджет. Бюджет підприємства. Бюджетне управління. Бюджет як об'єкт управління. Бюджетне управління в системі менеджменту підприємства. Бюджетний процес. Функції економіста у бюджетному процесі. Безперервний процес бюджетування. Структура бюджету. Види бюджету. Призначення бюджету. Функції бюджетного управління. Система управління

бюджетом підприємства. Бюджетне планування. Центри відповідальності підприємства. Центр витрат. Центр прибутку. Центр виручки. Внутрішньогосподарський ринок. Трансфертне ціноутворення. Бюджетування як інструмент досягнення цілей підприємства.

Тема 5. Організація бюджетного управління.

Послідовність розробки бюджетів підприємства. Механізм стратегічного та оперативного бюджетного планування. Суб'єкти бюджетного управління. Комплексна характеристика бюджетного планування. Індикатори ефективності бюджетного управління. Структура бюджетів і послідовність їх розробки у підприємстві. Поняття та суть бюджетного календаря. Галузеві особливості бюджетного управління підприємством. Принципи бюджетного управління. Значення і методи бюджетного обліку. Внутрішньогосподарський та бухгалтерський облік у бюджетному управлінні. Механізм формування бюджетів виробничих, соціальних, екологічних проектів підприємства. Контроль в системі бюджетного управління. Процес виконання бюджетів. Звітування за виконанням бюджетів. Внутрішній та зовнішній аудит в процесі розроблення та виконання бюджетів.

Тема 6. Фінансова діагностика підприємства.

Сутність і особливості фінансової діагностики підприємств. Систематизація фінансових проблем підприємств. Методи фінансової діагностики підприємства. Концепція фінансової діагностики підприємств. Структура системи інформаційної підтримки прийняття рішень у фінансовій діагностиці підприємств. Механізм виявлення фінансових проблем підприємств. Діагностика фінансових проблем підприємств. Механізм діагностики прийняття управлінських рішень у вирішенні фінансових проблем підприємства. Прогнозування фінансових проблем підприємства.

Тема 7. Стратегічне та оперативне управління фінансуванням діяльності підприємства.

Фінансова стратегія як складова загальної стратегії підприємства. Формування стратегічних цілей та завдань фінансового управління. Конкретизація розробленої стратегії за періодами її реалізації. Складові системи формування фінансової політики підприємства щодо напрямів його фінансової діяльності: управління капіталом, управління активами, управління інвестиціями, управління грошовими потоками, управління фінансовими ризиками, управління прибутком підприємства, антикризове фінансове управління. Оцінка ефективності розробленої стратегії за параметрами.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4,0.

Форма семестрового контролю – екзамен.

Для здобувачів вищої освіти 051Екон мд 2021:

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.	- виконання вправ на практичних заняттях; - розв'язування тестів; - підготовка доповіді; - виконання завдань самостійної роботи; - екзамен.
ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.	- виконання вправ на практичних заняттях; - підготовка доповіді; - виконання завдань самостійної роботи; - екзамен.
ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.	- виконання вправ на практичних заняттях; - розв'язування тестів; - підготовка доповіді; - виконання завдань самостійної роботи; - екзамен.

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.	- виконання вправ на практичних заняттях; - розв'язування тестів; - підготовка доповіді; - виконання завдань самостійної роботи; - екзамен.
ПРН 18. Робити обґрунтовані висновки за результатами наукових та прикладних досліджень, презентувати результати.	- виконання вправ на практичних заняттях; - розв'язування тестів; - підготовка доповіді; - виконання завдань самостійної роботи; - екзамен.

Форми, шкала та критерії оцінювання **результатів навчання** при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Форми поточного контролю знань здобувачів вищої освіти (051Екон_мд_2021)

виконання вправ на практичних заняттях (0-6 балів):

0 балів – відсутність відповіді на практичне завдання, потрібне повторне виконання для опанування результатів навчання;

1-2 бали – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) розкриває зміст практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість завдань частково забезпечивши відображення оволодіння принципами та методами, інструментарієм і процедурами прийняття проектних рішень;

3-4 бали: здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, володіє практичними навичками з теми, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань та демонструє досягнення половини запланованих результатів;

5-6 бали – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє матеріалом, правильно вирішив усі завдання. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання, повністю відображає володіння принципами та методами, інструментарієм і процедурами прийняття проектних рішень.

– розв'язування тестів (0-2 балів): 0 балів – понад 40% відповідей невірні; 1-2 бали – вірні понад 60 % відповідей.

– підготовка доповіді (0-5 балів) – здобувач готує доповідь за темою заняття або за підбирає тематику самостійно, враховуючи предмет дисципліни. Бали виставляються в залежності від змістовного наповнення доповіді. Не більше двох доповідей протягом вивчення дисципліни.

– виконання завдань самостійної роботи (0 – 2 балів):

0 балів – завдання не виконані чи не відповідають результатам навчання;

1-2 бали – за виконання глосарію за термінами теми та письмового тестового завдання, що повністю розкриває засвоєний результат навчання.

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом є екзамен.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь здобувачів вищої освіти
Теоретичне (1 питання)	0-1	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	2-3	теоретичне питання розкрито частково, що свідчить про те, що деякі компетентності не сформовані та частково отримані програмні результати навчання у здобувача вищої освіти, відповідь (в усній або письмовій формі) фрагментарна, непослідовна

	4-5	теоретичне питання розкрито не повністю, що свідчить про те, що компетентності в основному сформовані та частково отримані програмні результати навчання у здобувача вищої освіти
	6-7	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про формування необхідних компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти, робота має дві-три незначні помилки
	8-10	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про формування необхідних компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
Максимальна кількість балів	10 балів	
Практичне завдання	0-1	відсутність відповіді на практичне завдання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	2-3	теоретичне питання розкрито частково, що свідчить про те, що деякі компетентності не сформовані та частково отримані програмні результати навчання у здобувача вищої освіти, якість виконання деяких завдань близька до мінімального, відповідь (в усній або письмовій формі) фрагментарна, непослідовна
	4-5	теоретичне питання розкрито не повністю, що свідчить про те, що компетентності в основному сформовані та частково отримані програмні результати навчання у здобувача вищої освіти, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
	6-7	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про формування необхідних компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти, робота має дві-три незначні помилки робота має декілька незначних помилок або одну-дві значні помилки
	8-10	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про формування необхідних компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти, робота має дві-три незначні помилки
Максимальна кількість балів	10 балів	
Всього	20 балів	

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Для освітньо-професійної програми Економіка підприємства спеціальності 051 Економіка (051Екон мд 2021):

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	виконання вправ на практичних заняттях	розв'язування тестів	підготовка доповіді	виконання завдань сам. роб.	
Тема 1. Уведення в дисципліну «Економічне управління підприємством».	6	2	5	2	10
Тема 2. Економічний порядок підприємства та інструменти його підтримування.	6	2		2	10
Тема 3. Інформаційне забезпечення бюджетного управління.	6	2		2	15
Тема 4. Система бюджетного управління підприємством.	6	2	5	2	10
Тема 5. Організація бюджетного управління.	6	2		2	10
Тема 6. Фінансова діагностика	6	2		2	15

підприємства.					
Тема 7. Стратегічне та оперативне управління фінансуванням діяльності підприємства.	6	2		2	10
Екзамен					20
Разом	42	14	10	14	100

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Височина М. В. Сутність поняття «ефективність управління діяльністю підприємства»: функціональний підхід. *Економіка и управление*. 2019. № 1. С. 77-81.
2. Довгань Л. Є., Мохонько Г. А., Малик І. П. *Управління проектами: навчальний посібник*. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.
3. *Економічне управління підприємством: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти другого рівня, які навчаються за спец. 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент»* / О. В. Посилкіна, В. Г. Котлярова, О. В. Гладкова. Харків: НФаУ. 2019. 301 с.
4. *Економічне управління підприємством: навч. посібник* / [Н.М. Євдокімова, Л.П. Батенко, В.А. Верба та ін.]; за заг. Ред.. Н.М. Євдокімової; ДВНЗ «Київський нац.. екон. ун-т ім.. В. Гетьмана». К.: КНЕУ, 2017. 327с.
5. Кулик Т. П. *Організація, планування і управління виробництвом: навч. посіб.* Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 232 с.
6. Швиданенко Г. О. *Бізнес-діагностика підприємства: [навч. посіб.]* / Г. О. Швиданенко, А. І. Дмитренко, О. І. Олексюк. К.: КНЕУ, 2018. 344 с.
7. Яковенко О.І. *Управління проектами та ризиками: навчальний посібник*. Ніжен: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 196 с.

Допоміжні

1. Aranchiy V., Zoria O., Yasnolob I., Zorya S., Gorb O., Mykolenko F., Dyvnych O., Chumak V., brazhnyk I. Environmentally and Socially Oriented Investments on Sustainable Development of Rural Areas. *Journal of Environmental Management and Tourism*. 2021. Vol. 12(2). P. 321 – 330.
2. *Децентралізація управління публічними фінансами в Україні: монографія* / [О.Ю. Амосов, М.М. Коваленко, І.Г. Миколенко та ін.]; за заг. ред. д.е.н., проф. О.Ю. Амосова. Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2018. 200 с.
3. Іванюта С.М. *Підприємництво і бізнес-культура: [навч. посібник]* / С.М. Іванюта, В.Ф. Іванюта. К. : Центр навчальної літератури, 2017. 288 с.
4. Камлик М.І. *Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко- правовий аспект: [навч. посіб.]* / М. І. Камлик. - К. : Атіка, 2015. 432 с.
5. Катаєв С. Л. *Планування та прогнозування в умовах ринку : навчальний посібник для студ. ВНЗ* / Катаєв С.Л., Ткаченко А.М., Воронкова В.Г.; за ред. В.Г. Воронкової. К.: Професіонал, 2016. 608 с.
6. Mykolenko I. Part 2. Transformation of approaches to the management of socio-economic systems. *Konwerje społeczno-economiczne wspolczesnego społeczenstwa social and economic changes of contemporary socioety : monograph*. Opole, 2017. P. 124-129.
7. Мандич О.В., Науменко І.В., Миколенко І.Г. *Особливості конкурентних стратегій розвитку підприємств України. Social and Economic Changes of contemporary society : monograph*. Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. P. 124-130. (авторський внесок полягає в обґрунтуванні типології конкурентних стратегій)

8. Мандич О.В., Науменко І.В., Миколенко І.Г. Особливості конкурентних стратегій розвитку підприємств України. Social and Economic Changes of contemporary society : monograph. Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. Р. 124-130.

9. Миколенко І.Г. Стратегії конкурентного розвитку аграрних підприємств: механізми та інструментарій. Монографія. Харків: «Смуґаста типографія», 2021. 320 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Система розкриття інформації на фондовому ринку Державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua/>.

2. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>;

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

5. <http://www.rada.kiev.ua>. – веб-сторінка Верховної Ради України.

6. <http://www.gov.ua>. – веб-сторінка Кабінету Міністрів України.

7. <http://www.minagro.kiev.ua>. – веб-сторінка Міністерства агропромислової політики України.

8. <http://www.me.gov.ua/kaznach./plsq1/kaza.a.10> – веб-сторінка Головного управління державного казначейства України.

9. <http://www.ukrstat.gov.ua> – веб-сторінка Державного комітету статистики України.

10. <http://www.minfin.gov.ua>. – веб-сторінка Міністерства фінансів України.